

DET HISTORISKE SELSKAB
I HJEMMEVÆRNSREGION IV

3

ÅRSSKRIFT 1990.

INDHOLD.

Forord	side 1
Oberst K. Kjeldsen's bibliografi	- 2
Fynskort m. KMP-grænser	- 3
Fynsk Hjemmeværn i 25 år	- 4-11
De nyudnævnte ledere i HJVR IV	- 12
Regionsbefaling nr. 1	- 13-14
Oversigt over enheder i HJVR IV	- 15-16
Signaltjeneste	- 17-22
Uniformer	- 23-24
Våben	- 25-38
Øvrig udrustning	- 39
Slutord	- 40

Udgivet af:

Det Historiske Selskab i Hjemmeværnsregion IV

Redaktion:

Jørgen Kjeldsen

Alfred Hestkjær

Frans Løvschall

Inge Jagd Sørensen

ÅRSSKRIFT 1990.

Det første årsskrift i en forhåbentlig lang række af årsskrifter fra DET HISTORISKE SELSKAB I HJEMMEVÆRNSREGION IV, der forsøger at fortælle om hjemmевærnets opståen og de tidlige år.

Basismateriellet til nærværende årsskrift er et manuskript til en af Hjemmевærnsregion IV første chef oberst K. Kjeldsen aldrig holdt tale i anledning af hjemmевærnets 25 års jubilæum. Den er krydret med tillæg og billeder, der udbygger hans fortælling om Hjemmевærnsregion IV opståen.

KJELDSSEN, KRISTEN.

Født 1. Marts 1901 i Kjellerup. Gift 11/10 1929 med Birthe Louise K. født Andersen. 2 børn, Jørgen K. født 02 APR 31 og Ane Marie K. født 4. juni 1935.

Rekrut i 1921 ved Feltartilleriet i København, kaptajnløjtnant og kompagnichef ved 3. Bataillons 2. komp. i Haderslev 1934, Adjutant i Søgaardlejren syd for Aabenraa i 1938, tillige militær motorsagkyndig 1942 samt senere kompagnichef ved 2. Fodfolkspionerbataillon i Tønder, kaptajn i 1940.

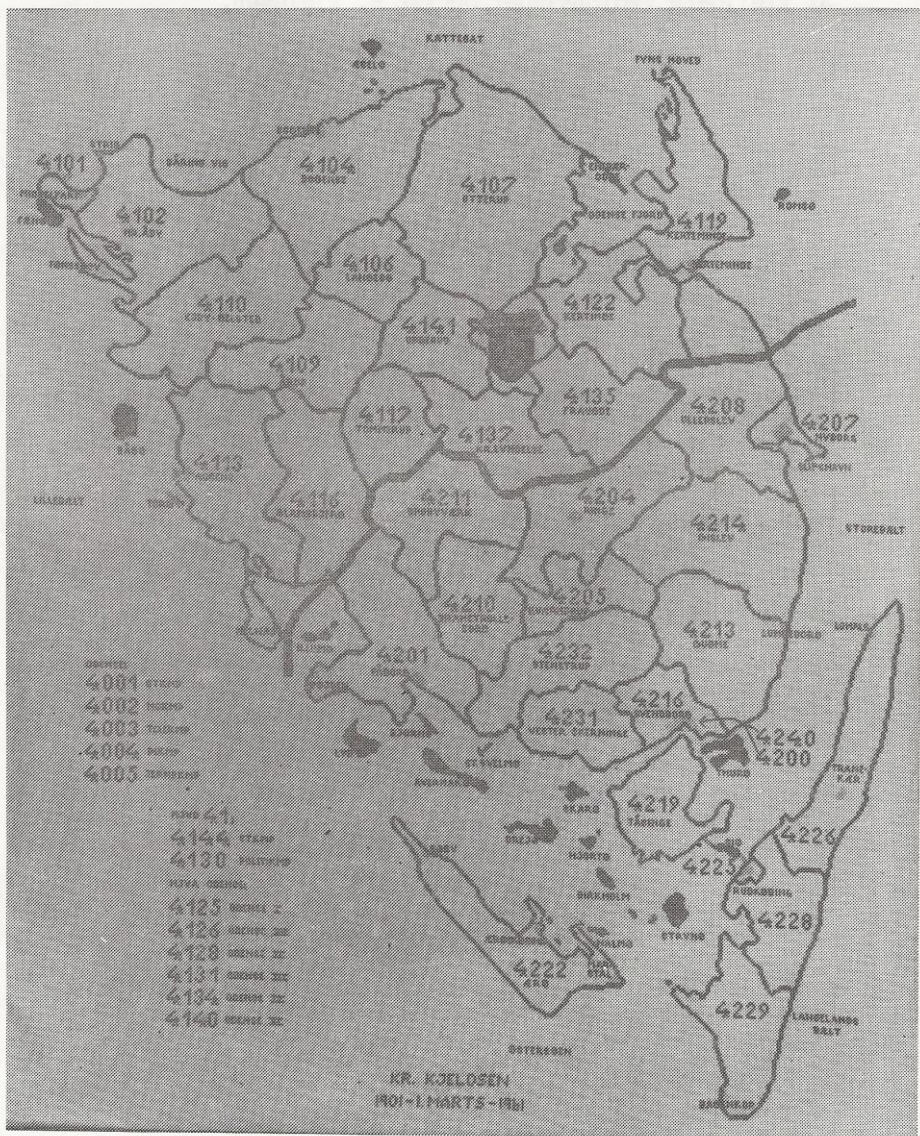
Kjeldsen opholdt sig i Søgaardlejren den 9. april 1940. Kom med fodfolkspionererne til Assens, ledede den kommando, der modtog engelsk materiel til den danske hær i Skrydstrup, leder af jernbanesabotagen i Sønderjylland, tjenstgørende ved modstandsbevægelsens Region III. Arresteret af tyskerne i 1944, Staldgården i Kolding, Horserød og Frøslev. 15 September 1944 til Porta Westfalica. Hjem i slutningen af april 1945.

Chef for Hærens Tekniske Korps' motordepot i Skrydstrup 1946. Oberstløjtnant 1949, regionsleder Hjemmeværnsregion IV 1952, oberst 1954. Pensioneret oberst 31 MAR 68.

FYNSKORT

3.

broderet af fru Anni Christiansen

FYNSK HJEMMEVÆRN I 25 ÅR

af tidligere regionsleder oberst K. Kjeldsen.

Som den første chef for det landmilitære, statslige hjemmевærn på fyn - en post jeg fik lov at bestride i 19 år - falder det mig naturligt at lade tankerne gå tilbage i tiden og sammenligne de forhold, hvorunder vi påbegyndte opbygningen af et dansk hjemmевærn med det resultat, vi kan se tilbage på i dag.

Vi havde et solidt grundlag at arbejde på i den modstandshær, der ved tyskernes kapitulation i Maj 1945 stod som et resultat af det danske folks modstand mod besættelsesmagten og den forsvarsvilje, denne modstandshær var et håndgribeligt udtryk for.

Modstandsstyrkerne stod under Frihedsrådets ledelse, og den oprindelige plan gik ud på, at styrkerne skulle hjemsendes, så snart tyskernes overgivelse var gennemført.

Ved tyskernes overgivelse og bortmarch opstod imidlertid en række bevogtningsopgaver ved lejre, depoter m.v., og fra engelsk side henstillede man til den nydannede regering, at Danmark selv løste disse opgaver.

Danmark havde på dette tidspunkt ingen militære styrker, hvorfor regeringen anmodede frihedskæmperne om at påtage sig disse opgaver. Ved Frihedsrådets ophævelse den 7. Maj 1945 blev modstandsstyrkerne underlagt hærledelsen.

Efterhånden som denne pånødte vagttjeneste blev overflødig, hjemsendtes frihedskæmperne successivt med deres våben, og det problem, der opstod for os alle, som havde et ansvar for styrkernes bevåbning, var at finde en organisation og en metode, hvormed man kunne holde kontrol med disse mange våben, der nu kom ud i befolkningen.

Resultatet af overvejelserne blev oprettelsen af hjemmевærnsforeningerne. Gennem en sådan organisation kunne man dels få en kontrol med våbnene og dels holde sammen på styrkerne med henblik på oprettelse af et hjemmевærn.

FYNSK HJEMMEVÆRN I 25 ÅR

af tidligere regionsleder oberst K. Kjeldsen.

Som den første chef for det landmilitære, statslige hjemmевærn på fyn - en post jeg fik lov at bestride i 19 år - falder det mig naturligt at lade tankerne gå tilbage i tiden og sammenligne de forhold, hvorunder vi påbegyndte opbygningen af et dansk hjemmевærn med det resultat, vi kan se tilbage på i dag.

Vi havde et solidt grundlag at arbejde på i den modstandshær, der ved tyskernes kapitulation i Maj 1945 stod som et resultat af det danske folks modstand mod besættelsesmagten og den forsvarsvilje, denne modstandshær var et håndgribeligt udtryk for.

Modstandsstyrkerne stod under Frihedsrådets ledelse, og den oprindelige plan gik ud på, at styrkerne skulle hjemsendes, så snart tyskernes overgivelse var gennemført.

Ved tyskernes overgivelse og bortmarch opstod imidlertid en række bevogtningsopgaver ved lejre, depoter m.v., og fra engelsk side henstillede man til den nydannede regering, at Danmark selv løste disse opgaver.

Danmark havde på dette tidspunkt ingen militære styrker, hvorfor regeringen anmodede frihedskæmperne om at påtage sig disse opgaver. Ved Frihedsrådets ophævelse den 7. Maj 1945 blev modstandsstyrkerne underlagt hærledelsen.

Efterhånden som denne pånødte vagttjeneste blev overflødig, hjemsendtes frihedskæmperne successivt med deres våben, og det problem, der opstod for os alle, som havde et ansvar for styrkernes bevåbning, var at finde en organisation og en metode, hvormed man kunne holde kontrol med disse mange våben, der nu kom ud i befolkningen.

Resultatet af overvejelserne blev oprettelsen af hjemmевærnsforeningerne. Gennem en sådan organisation kunne man dels få en kontrol med våbnene og dels holde sammen på styrkerne med henblik på oprettelse af et hjemmевærn.

I de hidtidige modstandsregioner og byledelser m.v. havde man det fornødne organisationsapparat, og opbygning og uddannelse kom efterhånden i gang.

Begivenhederne ude i verden - kommunisternes kup i Tjcekoslovakiet og rygter om kommunistiske kup i påsken 1948 - foranledigede den daværende forsvarsminister Rasmus Hansen til fra Folketingets talerstol at opfordre til indmeldelse i hjemmeværnsforeningerne.

Nu havde man pludseligt opdaget, hvor nødvendigt et hjemmeværn var, og et lovforslag om en hjemmeværnsordning blev udtaget af det samlede forsvarskompleks til selvstændig og hurtig behandling.

Den 1. Juli 1948 var lovforslaget vedtaget i begge ting, og den 16. Juli fik hjemmeværnsloven Kongens underskrift.

Vejen var nu banet for det statslige hjemmeværn.

En hjemmeværnsledelse udnævntes den 29. August, og i Februar 1949 udnævntes regionsledere og distriktsledere.

Den 4. Februar fik jeg om aftenen på Skrydstrup flyveplads, hvor jeg på det tidspunkt gjorde tjeneste, en telefonopringning fra Odense. Det var journalist Peter Kromann fra Fyns Tidende, der gratulerede mig med udnævnelsen til leder af den fynske hjemmeværnsregion og bød mig velkommen til Fyn.

Det var jo en glædelig overraskelse om end ikke helt uventet, idet jeg var en af ansøgerne til denne stilling. Min glæde var selvsagt stor over, at jeg blev betroet denne pionergerning, men den var dog blandet med vemod over, at jeg efter ca. 28 års tjeneste i hæren måtte forlade denne.

Jeg stillede journalist Peter Kromann et bekymret spørgsmål vedrørende mulighederne for at finde en bolig i Odense og fik det svar, at "vi da er mange, der vil hjælp med at løse dette problem".

6.

Således begyndte mit samarbejde med den fynske presse. Et samarbejde, der gennem mine 19 år i chefstolen har været mig en umådelig støtte i mit arbejde.

Et par dage senere gik rejsen til Odense med det formål at orientere mig om forholdene. Endnu var der jo ikke noget at tage kommando over.

Jeg søgte kontakt med formanden for hjemmeværnsforeningernes Region IV, ingeniør K. A. Rohde og fik af denne en oversigt over foreningernes status. Ingeniøren introducerede mig til forskellige ledende personer i foreningerne og herigennem en del af de mænd, der var indstillet til udnævnelse til kompagnichefer og til andre befalingsmandsposter i det kommende fynske hjemmeværn.

En vis frivillig uddannelse havde allerede fundet sted, bl.a. ved hjælp fra 6. Regiment i Odense.

Ingeniør K. A. Rohde stillede modstandsbevægelsens hidtidige kontorer på Klostervej til min rådighed, og her op-slog jeg indtil videre min kommandostation.

Den 15. Februar udnævntes hjemmeværnsregionens to distriktsledere. Kaptajn J. Schmidt som leder af Hjemmeværnsdistrikt Nordfyn og kaptajn J. F. C. Jørgensen som leder af Hjemmeværnsdistrikt Sydfyn.

Vi kunne nu gå i gang med at forberede opbygningen af et fynsk hjemmeværn.

Kaptajn J. Schmidt og jeg havde i Marts møder med foreningernes hidtidige ledelse. Under disse møder redegjorde vi for de nærmeste problemer og drøftede bl.a. valget af kompagnichefer, ligesom vi gav oplysning om våbenafleveringen for de medlemmer, der ikke ønskede at søge optagelse i det statslige hjemmeværn.

Den 1. April forelå udnævnelserne af de første 26 kompagnichefer, og hermed er den ledelse klar, som skal gå i gang med at opbygge et frivilligt hjemmeværn på Fyn.

Min første regionsbefaling er dateret 6. April 1949 og af den fremgår, at Hjemmeværnsregion IV er formeret med en stab med undertegnede som chef, premierløjtnant A. A. L. Christiansen som adjutant, en regnskabsfører og en kontorassistent begge overtaget fra hjemmeværnsforeningerne. I denne regionsbefaling nr. 1 er tillige nævnt de pr. 1. April udnævnte 26 kompagnichefer.

Hjemmeværnsregionens foreløbige domicil var 3 små kontorrum på Klostervej nr. 14. Rummene var meget spartansk møbleret med inventar fra tyskernes efterladenskaber. I løbet af sommeren blev en del af dette inventar imidlertid afhentet af personer, der fremviste kvittering fra afviklingsudvalget for tyske efterladenskaber, hvoraf det fremgik, at de havde købt de pågældende inventargenstande.

Jeg kunne sikkert nok have fået stillet erstatning til rådighed for det såkaldte bortførte inventar, men jeg foretrak at improvisere og nøjes med et par arkivskabe og et par skriveborde fra inventardepotet og iøvrigt gemme de forventede nye møbler og anden inventar til de mere sømmelige kontorforhold, jeg stærkt arbejdede på at få stillet til rådighed.

8.

Nu var vi klar til at stille de første kompagnier på bene-
ne. Efterhånden som de optagelsesbegæringer, hver enkelt
mand skulle udfylde og indsende, var kommet tilbage i god
stand, blev kompagnierne klar til iklædning.

De første iklædninger fandt sted i slutningen af Juni, og
nu gik det slag i slag.

I løbet af 1949 blev 24 kompagnier opstillet med en samlet
styrke pr. 1. Januar 1950 på 1513 iklædte hjemmeværnsfolk.

Begrebet iklædning var i begyndelsen af 50'erne noget an-
det, end det er her ved 25-års jubilæet.

Uniformeringen var i bogstaveligste forstand noget "bro-
get". Vi kunne give hver mand en bluse og et par bukser
samt en eller anden hovedbeklædning indkøbt eller leveret
fra engelske overskudslagre. Det var en art battledress af
et groft og slet kradsuldstof uden nogen form for tilpas-
ningsmuligheder. Farverne changederede i forskellige grå-
rødbrune nuancer.

At vi fik folkene til at gå i den mundering var forbavsen-
de, men dengang så man stort på den slags småting. Hoved-
sagen var, at man nu var iklædt og bevæbnet og rede til at
løse den opgave i Danmarks forsvar, man var gået ind for.

Efter nogen tids forløb fik vi nogle australske uniformer
til supplement af de førstnævnte Hong-Kong battledress. De
australske uniformer var ganske fikse med jakke og bukser,
men de havde den alvorlige fejl, at de ikke kunne rumme én
normal fynbo. De var alt for små. Kun enkelte af dem kom i
brug.

Fodtøjet måtte manden selv klare. Efterhånden blev det mu-
ligt for en del, som ønskede det, for en tier at købe nogle
kasserede støvler fra forsvarrets beholdninger.
Hver mand fik dog et par gamacher.

Med bevæbningen gik det noget bedre. Hver mand fik et vå-
ben, alt efter funktionen i enheden, et gevær eller en ma-
skinpistol. Geværet var af den svenske 6.5 mm Armé-model,
og maskinpistolen var ligeledes svensk.

En del befalingsmænd udrustedes i begyndelsen med den nedkastede US-karabin af canadisk model. Denne karabin blev dog senere ombyttet med en maskinpistol. Hvert kompagni fik desuden tildelt, alt efter styrke, 4-6 maskingeværer af den gode gamle danske Madsen-model.

Således var et hjemmeværnskompagni årgang 1949 munderet og udrustet.

Personellet var, i hvert fald i begyndelsen, stort set tilfreds.

Jeg overværede selv mange iklædninger, men hverken ved disse eller under de besøg, jeg aflagde ved enhederne, hørtes nogen egentlige beklagelser over standarden af den udleverede mundering. Der faldt ganske vist nu og da nogle drøje bemærkninger, men for hjemmeværnsmanden var våben og ammunition det væsentligste. Påklædningen var kun en arbejdsdragt.

Det til vort brug udleverede radiomateriel var gammelt, men efterset materiel fra hæren, ikke særligt hensigtsmæssigt til vort formål, men vore folk lærte sig dog efterhånden at bruge det.

Panserbekæmpelsesmidlerne var, foruden de gamle improviserede midler, brandflasker, sammenbundtede håndgranater o. lign., enkelte raketstyr og senere energigranater til af-fyring ved hjælp af et gevær.

Efterhånden voksede dog ønsker og krav frem dels om de bedre uniformer og senere om regnslag og støvler samt et bedre signalmateriel. Ønskerne blev dog normalt fremsat overfor mig, når jeg overværede møder, øvelser eller lign. arrangementer ved kompagnierne. Til sidst måtte jeg ofte indlede et møde med f.eks. at sige: "I dag må I spørge om alting - dog ikke om regnslag og støvler, thi der er intet nyt om disse ting".

Udviklingen op gennem 50'erne gav os mange forbedringer og opfyldte mange af de ønsker og krav, vi havde til de bevilligende myndigheder.

10.

Hjemmeværnsregionens kontorer flyttede fra de trange og primitive forhold på Klostervej til en rummelig og velegnet villa på Langelinie. Tilsvarende forbedredes ligeledes kontorforholdene for hjemmeværnsdistrikterne og lotteregionen.

Langelinie 36

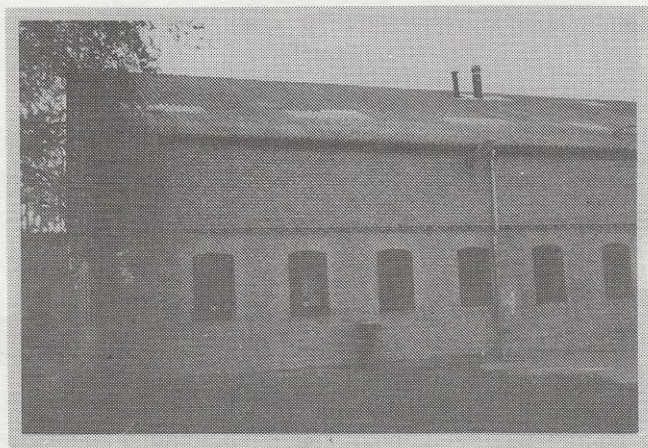
De gamle brugte uniformer udskiftedes med nye battledress af dansk model. De svenske geværer afleveredes og blev erstattet med gevær 53 eller garandgeväret. Støvler og regnslag blev udleveret til enkeltmand, og efterhånden fik alle kampuniformer af hærens model.

Radiomateriellet udskiftedes med nye og til vort brug hensigtsmæssige stationer.

De gamle danske maskingeværer blev ombyttet med det moderne maskingevær model 62, og hjemmeværnet er i dag udrustet med det mest moderne panserbekæmpelsesmiddel til brug for enkeltmand.

Hver hjemmeværnsmand har nu udleveret en kampuniform til feltbrug, og udlevering af fikse klædesuniformer til alle er påbegyndt og vil være afsluttet i løbet af et par år.

For lotteregionens vedkommende er der sket en tilsvarende udvikling hvad mundering og materiel angår, og det er mit indtryk, at også vore kvinder er tilfredse med udviklingen til i dag.

Svennekærgård

Lad mig hertil føje, at såvel hjemmeværnsregionen som de 3 hjemmeværnsdistrikter, regionen nu er opdelt i, har gode og rummelige ejendomme til rådighed med plads til såvel kontorer som til undervisningslokaler, og at hjemmeværnsregionen på Svennekærgård har fået indrettet rummelige og praktiske depoter og værksteder til betjening af alle 3 hjemmeværnsgrene med de dertil hørende kvindekorps.

Der er grund til lige at standse op her ved vort 25-års jubilæum og glædes over, hvad vi har opnået i dette sekel.

Oberst K. Kjeldsen med adjutant, distriktsledere og frivillige kompanichefer.

Odense, den 6/4 1949.

Regionsbefaling Nr. 1.

1. REGION IV er fra 1/4 1949 etableret med følgende stab
Regionsleder: Oberstløjtnant K. Kjeldsen
Adjutant: Premierløjtnant A. A. L. Christiansen
Regnskabsfører: K. Brandt
Kontorassistent: Frøken Birte Jespersen
Regionen har foreløbigt kontor Klostervej 14, Odense
Telf. 8421.
2. Regionen er i henhold til kundgørelse for hæren A.24/
1949 punkt 3 af 19/3 d.å. selvstændig regnskabspligtig
fra 25/3 1949 at regne.
3. I henhold til kundgørelse for hæren A.29 af 1/4 1949
punkt 1 og 2, er efternævnte udnævnt til kompagniche-
fer i hjemmeværnet for 3 år fra den 1/4 1949 at regne
og ansættes som nedenfor anført, nemlig:

Sven Ulrich ved distrikt Nordfyn,
Kai Benedicht lensgreve Ahlefeldt-Laurvig ved distrikt
Sydfyn,
Hans Hovgård Jakobsen ved distrikt Nordfyn,
Aage Charles Vangsted ved do.
Knud Sørensen ved distrikt Sydfyn,
Svend Kyhl ved do.
Niels Jørgen Clement Pedersen ved distrikt Nordfyn,
Carl Johan Frederich Franz Hugo Mogens greve Bernstoff
ved do.,
Erik Murier ved distrikt Sydfyn,
Anker Kaj Nielsen ved do.
Gerhardt Valdemar Jagd Lauritsen ved distrikt Nordfyn,
Axel Anders Lindberg Christiansen som adjutant ved
regionen,
Svend Aage Fillipsen ved distrikt Sydfyn,
Frithjof Louis Billing ved do.,
Palle Valentin Brandt ved distrikt Nordfyn,
Niels Danelund ved distrikt Sydfyn
Børge Alfred Eriksen ved do.,
Søren Thostrup Christensen ved distrikt Nordfyn,
Egon Sejersdahl ved do.,

14.

Svend Aage Thorsen ved distrikt Sydfyn,
Karl Antonius Wilhelm Rungstrøm ved distrikt Nordfyn,
Vilhelm Louis Lumholtz ved distrikt Sydfyn,
Aage Adolf Tvilum ved distrikt Nordfyn,
Johannes Richard Hansen ved distrikt Nordfyn,
Valdemar Oscar Hansen ved do.

De nævnte kompagnichefer ligestilles med kaptajnløjtnanter.

4. Distrikterne anmodes om snarest hertil at udgive forslag til kompagnichefernes fordeling til kompagniområder, samt kompagnichefernes postadresser og eventuelle telefonnumre.
5. Ifølge hjemmeværnets skr. nr. 416 af 4/4 1949, har krigsministeriet bemyndiget hjemmeværnet til at aflønne kompagnichef i hjemmeværnet A. A. L. Christiansen, adjutant ved region IV, som kaptajnløjtnant på yngste løntrin fra ansættelsesdagen at regne.
6. Ifølge hjemmeværnets intendanturbefaling nr. 1, punkt. 1 andrager honoraret til kompagnichefer Kr. 600,00 årligt + for tiden (fra 1/4 1949) 50% midlertidigt tillæg.
7. Fra krigsministeriet har regionen modtaget check nr. 15.758 af 26/3 d.å. på Kr. 7.000,00 samt check nr. 15.896 af 30/3 d.å. på Kr. 7.000,00.
8. Kundgørelse for hæren nr. A.29 af 1/4 1949, fordeles med 1 eksemplar til hvert af distrikterne.
9. Afskrift af skr. K. 816 fra hærens tekniske korps omhandlende forskellige uregelmæssigheder ved indsendt ammunition tilstilles distrikterne med 1 eksemplar pr. kompagni.

sign. KJELDSEN

Hjemmeværnskompagnier

pr. 1/4 1949:

4101	Middelfart
4104	Bogense
4107	Otterup
4110	Ejby-Gelsted
4113	Assens
4116	Glamsbjerg
4119	Kerteminde
4122	Kertinge
4125	Odense I
4128	Odense II
4131	Odense III
4134	Odense IV
4137	Nr. Lyndelse
4140	Odense VI
4201	Fåborg
4204	Ringe
4207	Nyborg
4210	Brahetrolleborg
4213	Gudme
4216	Svendborg
4219	Tåsinge
4222	Ærø
4225	Langeland
4228	Langeland

Senere opretter:

4102	Nr. Åby	1950
4117	Tommerup	1952
4109	Årup	1952
4106	langesø	1953
4100	ST-kompagni	1963
4135	Fraugde	1950
4126	Odense	1952
4130	PO-kompagni	1952
4141	Ubberud	1954
4205	Kværndrup	1950
4228	Langeland	1950
4222	Ærø	1950
4231	V. Skerninge	1950
4226	Langeland	1951
4232	Stenstrup	1951
4211	Brobyværk	1952
4240	Svendborg	1957
4230	PO-kompagni	1967
4234	PO-kompagni	1967
4208	Ullerslev	1951
4214	Gislev	1957

HJVD Østfyn oprettedes 1/1- 1962 med:

4307	(4207) Nyborg	4335	(4135) Fraugde
4319	(4119) Kerteminde	4308	(4208) Ullerslev
4322	(4122) Kertinge	4326	(4126) Odense
4325	(4125) Odense I	4330	(4130) PO-kompagni
4328	(4128) Odense II	4341	(4141) Ubberud
4331	(4131) Odense III	4314	(4214) Gislev
4334	(4134) Odense IV	4300	ST-kompagni
4337	(4137) Nr. Lyndelse	4332	PO-kompagni (1965)
4340	(4140) Odense VI	4338	PO-kompagni (1966)

Kompagnier under HJVR IV:

4002	Motorordonnanskompagni	1950
4001	Stabskompagni	1953
4003	Telekompagni	1959
4004	Pionerkompagni	1959
4005	Jernbanekompagni	1960

Af mandskab, der direkte er kommet fra modstandsbevægelsen er stadig tjenstgørende: (red. 1968)

Kompagnichefer:

E. Murier
 S. Aa. Thorsen
 J. C. Bille Brahe
 V. E. Garde
 A. M. Vognsen
 Manfred Jørgensen
 H. Danielsen
 E. A. Stokkebye Christiansen
 Kaj Ejnar Nielsen
 F. S. H. Krag-Jensen
 Werner A. Petersen
 Niels Kristian Hansen
 Kristian Rask
 H. Egelund Rasmussen
 T. M. Vesterdal
 Aa. Groth
 Helge Falk Hansen
 B. E. Rungstrøm

Øvrigt personel:

I regionskompagnierne:	11	-	4,5%
HJVD Nordfyn	93	=	11,7%
HJVD Sydfyn	236	=	18,4%
HJVD Østfyn	175	=	10,7%

I hele regionen: 515 = 13%

SIGNALTJENESTE.

17.

Regionsleder oberst Kjeldsen omtaler i sit manuskript side 5, at hjemmeværnet (HJV) overtog radiomateriel m.v. fra Hæren, som var gammelt, men efterset, d.v.s. anvendeligt men uhensigtsmæssigt til HJV anvendelse. Årsagen til oberstens bemærkninger er den store teknologiske udvikling indenfor elektronik, der prægede perioden ca. 1950 - 1975. Overgangen fra radorør til det trykte kredsløb, til mikrochips. Det uhensigtsmæssige bestod i materiellets oprindelige anvendelse. For de langtrækkende radioer var det materiel, der i hæren havde været indbygget i køretøjerne - HJV havde ingen køretøjer - så tilbehøret til stationen måtte ofte kombineres med løsninger, der gjorde det muligt at flytte materiellet under tag, hvilket krævede en større mandskabsstyrke.

Blader vi lidt tilbage i tiden - til tiden før det statslige hjemmeværn - hjemmeværnsforeningstiden, så var meldingstjenesten vanskelig at gennemføre. Den blev gennemført via det permanente telefonnet (Fyns kommunale telefonselskab (FKT)) og motorordonnanstjenesten. Man arbejdede på landsledelsesplan på at få to radiotyper bygget - en til regionsforbindelsen og en kortdistancesender/modtager til kompagniforbindelserne.

2 radio-
lotter
fra
HJVD
NV-FYN

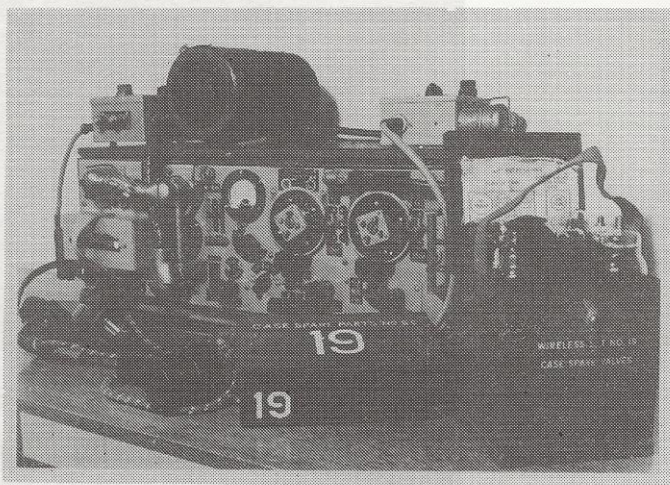

Ingen af de planlagte stationstyper nåede at komme i anvendelse. Til gengæld blev der af radioamatører bygget et ukendt antal sender/modtagere som "fulgte" med over i det statslige HJV, for at dække et umiddelbart behov. Tildelingen af sendefrekvenser var lille og den samme frekvens kunne meget vel være tildelt enheder flere steder i landet. (Hvis der i det hele taget var nogen...)

Endelig i 1953 kom den længe ventede radiostation SMH (sender/modtager type H) som benyttedes til forbindelse region-distrikt og fra distrikt til kompagni. SMH-stationen krævede en god operatør, det var en stationstype, der var svær at håndtere. Nogle operatører blev "rimelig" gode til at oprette og betjene "apparatet" - andre blev "Radioentusiaster" og kunne etablere forbindelser over meget lange afstande. "Apparatet", som den blev døbt, kom ind i regionens liv fra 12. november 1953 og først faset ud i løbet af 1975/76 - en lang levetid. Det var ikke på grund af "ælde", den blev udfaset, men ny teknik gjorde den "Samarbejdsvanskelig", uhåndterlig og for tung.

SMH havde en A-station og en B-station. A-stationens frekvensområde var 2.000-8.000 kHz (2.0-8.0 MHz) fordelt på 2 områder.

B-stationens frekvensområde var ca. 235.000 kHz (235 MHz).

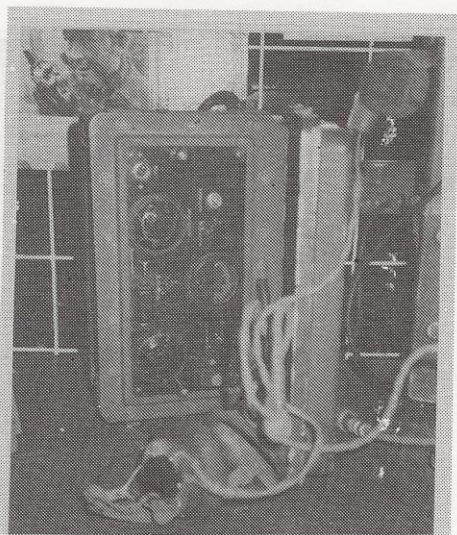
Sender/modtager type "H" = SMH

Da stationstypen var "amplitudemoduleret", var rækkevidden meget afhængig af terræn, frekvens, tidspunkt på døgnet og vejret, men antennen var "ekstremt" vigtig. Radiosenderen kan være aldrig så kraftig i sin udgangseffekt, men hvis antennen er forkert placeret, eller ikke har den korrekte længde, vil rækkevidden være/ blive begrænset.

Hvis ovennævnte var i orden "kunne" man, med en "rimelig" god radiooperatør opnå forbindelser på ca. 10 km ved telefoni (tale) og ca. 20 km ved telegrafi (CW). En god radiooperatør kunne under "stationære" forhold etablere forbindelsen over ca. det dobbelte antal kilometre.

SMH-stationen var en "strømsluger" - fodret med 12 volts akkumulator på 125 ampertimer skulle den kunne holde i drift i ca. 12 timer - under forudsætning af, at sendeprocenten blev holdt på ca. 25 (75% modtagelse, 25% sending). En senere tilgået ladeensretter gav forøget driftskapacitet.

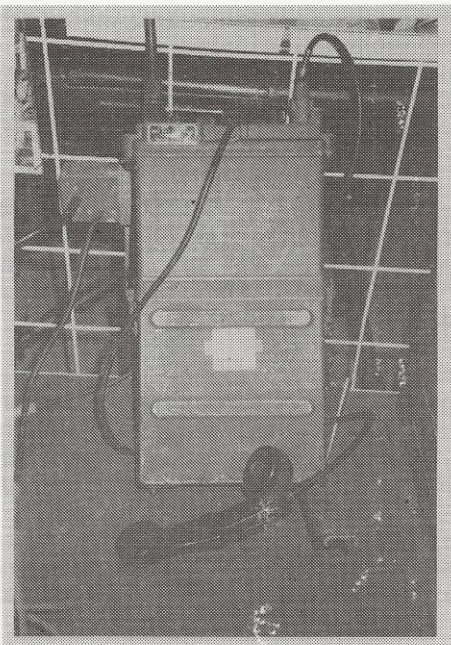
Samtidig med indføring af SMH, indføres SMJ (Sender/modtager type J) med frekvensområde 6.0 - 9.0 MHz. SMJ opnår ikke den grad af "popularitet" som SMH. Stationen blev afløst af AN/ PRC-10.

Sender/
modtager
"J" =

SMJ

20.

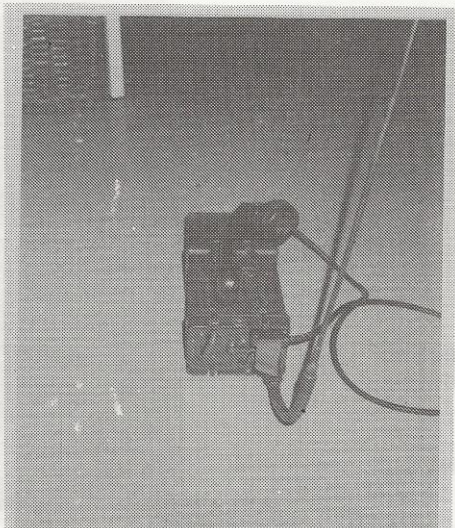

Sender/
modtager

AN/PRC-10

Sender/
modtager

C/PRC-26

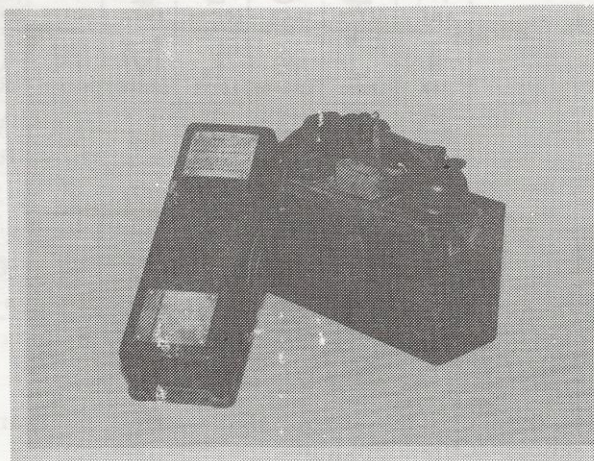
TELEFONTJENESTEN.

Det felttelefonmateriel, såsom telefon, kabel, centralmateriel etc., der blev overført fra hæren til HJV var væsentligst af tysk oprindelse, dog kunne der enkelte steder findes engelske felttelefoner i regionen.

Engelsk
felttelefon
til såvel
tale som
telegrafi.

Tysk
felttelefon
FF-33

Anvendte forkortelser:

SM = Sender Modtager 38
 SMJ = Sender Modtager type "J"
 SMH = Sender Modtager type "H"
 SCR = Signal Corps Radio type 300 eller SCR 694.

DA = Dansk fr emstiller
 C/ = Canadisk fremstillet
 GRC = Ground Radio Communication
 VRC = Vehicular Radio Communication

AN = Arm^y/Navy

PRC = Portable eller Pack Radio Communication.
 (Radiostation, som kan b eres og betjenes af én person.)

Flere typer i samme serie PRC 8, 9 og 10 med hvert sit frekvensområde, hvor der dog var "overlapninger" i frekvensbåndet, således at samarbejde var muligt, f.eks. kunne PRC-9 samarbejde med PRC 8 omkring 27.0 MHz og PRC-10 omkring 38.0 MHz.

Blokbogstavtyper og Bogstavnavne.							
 ANE	 BETTY	 CECIL	 DORTHE	 EMMA	 FRITZE	 GRETHE	 HEDVIG
 IDA	 JUNO	 KIRSTEN	 LOTTE	 MUSSE	 NANCY	 OLGA	 PETRA
 QUEBEC	 RIKKE	 SARA	 THYRA	 ULLA	 TYSK-Y	 VEGA	 DOBBELT-V
 EXTRA	 YDUM	 ZIGZAG	 �GIR	 �DIS	 �SE	 E-�N	 TO
 TRE-E	 FII-RE	 FEM-M	 SEKS	 SYV	 �TE	 N-NI	 NUL

Det danske fonetiske alfabet indtil overgang til NATO-alfabetet ICAO.

UNIFORMER.

På billedet ses medlemmer af en fynsk hjemmeværnsforening i gang med uddannelsen i håndgemæng/nærkamp.

De fleste er iført den særlige uniform, der med stort besvær blev fremskaffet til foreningerne, idet man i England i 1947 købte brugte battle-dress fra krigens overskudslagre og fik dem indfarvet i en sort farve, der imidlertid viste sig at være særdeles afsmittelig. Hertil hørte en ligeledes sort indfarvet baret, der på tidens sprog hed en "monty-hue".

Medlemmet forrest til venstre er iført sin civile lumber-jacket, idet der ikke var uniformskrav eller -tvang i hjemmeværnsforeningerne, og er bevæbnet med en tysk 7,92 mm repeterkarabin M.98 med mauserlås, der fra Værnemagten overgik til hjemmeværnsforeningerne.

Længde:	111 cm
Vægt:	3,9 kg
Skudhastighed:	ca. 10 skud/min.
Effektiv skudafstand:	4-500 m
Magasin:	5 patroner.

24.

Her er på samme billede gengivet de første uniformstyper, der blev anvendt i hjemmeværnet.

Yderst til venstre en britisk M/44 uniform (battle-dress), der minder om den senere dansk fremstillede, men som afviger fra denne ved, at der ikke er springfold på brystlommerne, og ved den synlige knap på lårlommen. Delingsføreren har pyntet sig med læderlivremmen til hærens uniform for fast personel M/1923 eller M/1947.

Dernæst den australske uniform, som var den første hjemmeværnsuniform, idet alle blev iklædt med en sådan ved oprettelsen i 1949. Af de tiloversblevne australske uniformer syede man senere lotternes første khakiuniform M/1952. Uniformen kendes let på sine 4 lommer (snittet minder en hel del om M/69), hvoraf de 2 nederste virkelig kunne indeholde noget! Den australske hue kendes fra de danske felthuer på, at opklapningen ikke er smal fortil, hvorfor hærmærket er anbragt på denne. Gruffeføreren bærer om livet en svensk officersrem, der kom her til landet med Brigaden fra Sverige. Til begge typer læderlivremme kunne anlægges skråremme, hvilket ikke var tilladt for hjemmeværnets frivillige personel.

Næste mand bærer en britisk "Hong-Kong"-uniform, der var fremstillet af tyndt klæde, idet den var beregnet til troppebrug, men i snit som det almindelige battledress med skjulte knapper i blusen. De to typer battledress blev samtidigt anvendt i hjemmeværnet fra ca. 1950. Den menige bærer feltlivrem M.45 E, der ligner den nu anvendte, men som var fremstillet af læder.

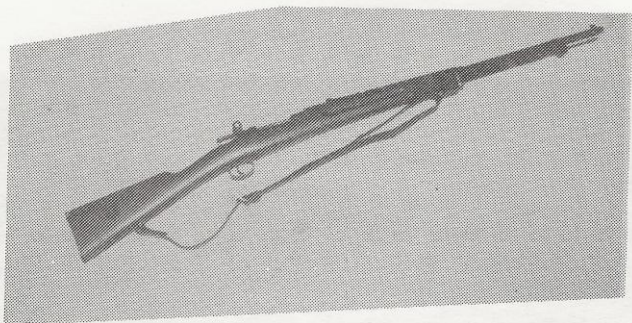

GEVÆR M/96

Det svenske GEVÆR M/96 er et repetergevær med Mauserlås ligesom det tyske, som det kun adskiller sig fra i detaljer.

Geværet blev anvendt af Den Danske Brigade under besættelsen og efter hjemkomsten i 1945, hvor det sammen med den britiske Lee ENFIELD riffel No. 4 udgjorde hærens geværbestand.

De svenske geværer, der fandtes i 3 forskellige udførelser, var meget præcise, hvorfor man satte stor pris på dem i hjemmeværnet, hvortil de kom, da de blev udfaset i hæren.

Kaliber:	6,5 mm
Længde:	126 cm
Vægt:	4 kg
Effektiv skudafstand:	4-500 m
Skudhastighed:	ca. 10 skud/min.
Magasin:	5 patroner.

STEN-GUN

Dette våben, der i stort antal under besættelsen blev nedkastet til modstandsbevægelsen, blev i 1945 officielt betegnet "9 mm Maskinpistol M.45E", da den blev indført i hæren.

Våbnet blev under krigen konstrueret i obersterne Sleap og Tickle i Enfield og fremstilledes i flere typer, hvoraf Mark II er den her i landet hyppigst forekommende. Typebetegnelsen er indstempet i magasintuden, hvor en stjerne angiver en modifikation af hovedtypen.

Maskinpistolen var meget anvendt i Hjemmeværnsforeningerne, men blev i Hjemmeværnet hurtigt afløst af Husquarnaen, der var mere pålidelig - til gengæld blev STEN-GUN'en anvendt så sent som i Vietnam-krigen af både amerikanske og britiske specialstyrker m.fl. og indgår formodentlig endnu i disses våbenforråd.

Kaliber:	9 mm
Længde:	800 m
Vægt:	3 kg.
Effektiv skudafstand:	200 m
Skudhastighed:	540 skud/min.
Magasin:	32 patroner.

BREN-GUN

På billedet fra SEDEN skydebane ses et BREN-GUN rekylgevær samt svenske geværer, der kendes på det udstående bundstykkegreb og den ombukkede kolbekappe.

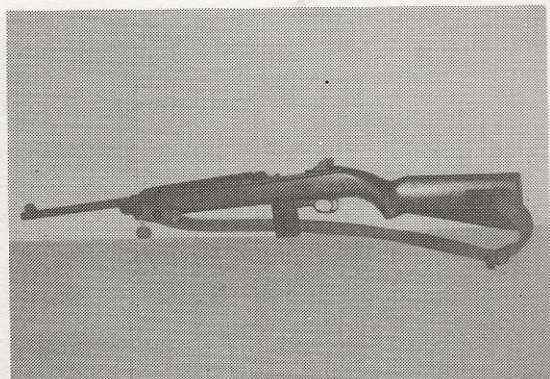
Bren-gun'en, der er en videreudvikling af det tjekkiske lette maskingevær ZB 26, blev under krigen fremstillet i Canada og indgik som standard gruppevåben i den britiske hær, ligesom en del blev nedkastet til brug for modstandsbevægelsen. Det er et præcist skydende, robust maskingevær med en lav skudkadance

Kaliber:	7,7 mm (kravepatron)
Længde:	117 cm
Vægt:	10,1 kg
Skudhastighed:	500 skud/min.
Effektive skudafstand:	1800 m
Magasin	28 patroner

US-KARABIN

US-KARABIN ("Partisanriflen") blev i stort antal nedkastet under besættelsen og blev anvendt både i hjemmeværnsforeningerne og i "det statslige", indtil den ved Region IV blev udfaset i 1951-52, bl.a. fordi det var vanskeligt at fremskaffe ammunition, og fordi denne var for svag med hensyn til gennemslagskraft og præcision på længere afstande. Til trods herfor var den meget populær blandt brugerne, der med sorg ombyttede den med "Husquarnaen".

Kaliber:	7,50 mm
Længde:	90 cm
Vægt:	2,3 kg
Effektiv skudafstand:	100 m
Skudhastighed:	ca. 30 skud/min.
Magasin:	15 patroner

BAZOOKA

BAZOOKA (Rochet Launcher, Anti Tank M9) er et raketvåben, beregnet til udskydning af en brisantgranat med hulladning mod pansrede mål og var en forløber for det i hæren senere anvendte "raketstyr", der havde en kaliber på 89 mm.

Bazookaen består af 2 rørstykker, der sammenlås ved et bajonetstykke. På det forreste findes en fast ildskærm, på det bageste er aftrækersystemet, sigtemidlet og skulderbøjlen fastgjort. Affyringen sker ad elektrisk vej, idet der i håndgrebet er indbygget en induktor. (Induktionsspole og magnet).

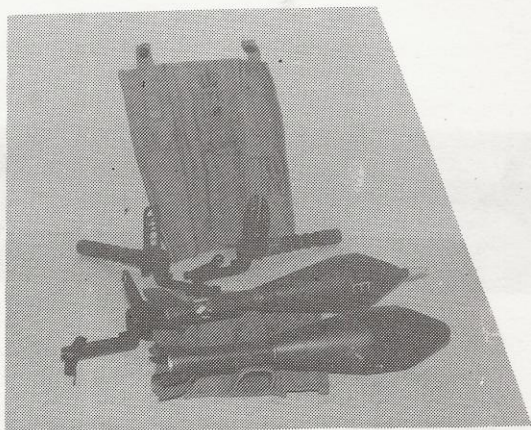
Kaliber:	60 mm
Længde:	150 cm
Vægt:	6,8 kg
Maksimal skudvidde:	600 m
Effektiv skudafstand/kørende mål:	max. 100 m
Gennembrydningsevne:	30-60 mm panserstål.

Der fandtes tillige en (ældre) model (M1) der bl.a. afviger fra M9 ved at være ud-i-ét. Denne type har også været anvendt i hjemmeværnsforeningerne.

HU M/49.

Også geværgranaten har skiftet betegnelse undervejs. Oprindeligt hed den "P. M/49", hvilket i 1956 blev ændret til "HU M/49".

Geværgranaten, der er en brisant hulladningsgranat, er beregnet til panserbekæmpelse inden for 100 m, idet granaten påsættes en granatstol, der påspændes geværpiiben og udskydes ved hjælp af en særlig geværgranatpatron.

På billedet ses forrest en øvelsesgranat og en eksercergranat med påsat granatstol M/53, liggende på deres føringmiddel. I baggrunden de to typer granatstole, hvor forskellene i sigtebuernes udførelse ses tydeligt: T.v. M/53 og til højre M/40. Bagest ses etuiet til M/49 med lomme til sigtegitter og tre geværgranatpatroner.

PISTOL M/49 (NEUHAUSEN).

Denne pistol, der blev indført til afløsning for Pistol M/46, der ikke længere fandtes tidssvarende, blev allerede i 1948 gennemprøvet af Hærens Tekniske Korps, der vurderede dens feltduelighed som "tilfredsstillende". Den er fremstillet af "Schweizerische Industrie-Gesellschaft" (SIG) i Neuhausen, Sveits efter samme konstruktionsprincip som M/46, men uden dennes magasinkapacitet; til gengæld er den mere præcis, men nok mindre robust.

I 1951 indførtes et 5,6 mm udskiftningsæt til brug ved træningskydninger.

Pistol M/49 blev leveret til Hjemmeværnsregion IV depot ca. 01 SEP 1951.

Kaliber:	9 mm
Længde:	120 mm
Vægt:	0,980 kg.
Effektiv skudafstand:	30 m
Skudhastighed:	
Magasin:	8 patroner.

PISTOL M/46

Pistol M/46 er den sidste af John Brownings våbenkonstruktion og er fremstillet på den belgiske våbenfabrik "Fabrique National" (FN) i Liege fra 1935. Det er en selvvladerpistol med bevægelig pibe, der i skudafgangen fastlåses til bundstykket. Internationalt betegnes pistolen HP/GP (High Power/Grande Puissance) på grund af den store magasin kapacitet.

Pistolen har været anvendt i mange lande over hele verden; endog Værnemagten anvendte den i stort antal som "første linie-våben" på grund af dens kaliber og kvaliteter som feltpistol.

Den danske hær afholdt allerede i 1939 prøver med pistolen og afgav herefter bestilling på et antal, der imidlertid ikke blev leveret p.g.a. begivenhederne i 1940, men efter besættelsen blev den efter fornyede prøver indført som Pistol M.46. Våbnet har dog været kendt og anvendt tidligere, idet et stort antal canadiske High Powers var blevet nedkastet under besættelsen, og via frihedskæmpere fandt mange vej til hjemmeværnsforeningerne.

De belgiske pistoler tilgik Hjemmeværnsregion IV depot ca. 01 JUL 1951.

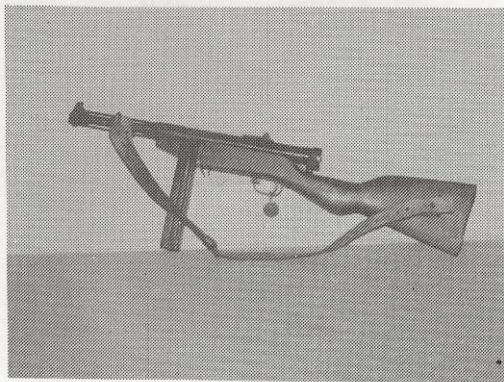

Kaliber:	9 mm
Længde:	197 mm
Vægt:	900 g
Effektiv skudafstand:	30 m
Skudhastighed:	
Magasin:	13 patroner.

MP M/49 -HUSQUARNA

Denne maskinpistol kan med rette betegnes som "det kære barn med de mange navne", idet den i daglig tale blot hed "HUSQUARNA", men som officielt først hed "Maskinpistol M/37-39 S (Type Suomi)" eller "Husquarna", derpå "Maskinpistol M.44 Husquarna" for at slutte med betegnelsen "MP M/44(37) (Husquarna)".

Maskinpistoler af denne type blev fremstillet i Sverige under betegnelsen M/37-39, og som sådan anvendt af Brigaden i Sverige og modstandsbevægelsen, hvor begivenhederne omkring "den skæve våbenfordeling" er uløseligt knyttet til denne våbentype. Herefter blev den anvendt såvel i hæren som i hjemmeværnet og efter indførelsen af MP M/49 Hovea i hæren overførtes dennes beholdninger til hjemmeværnet. I Region IV ombyttede man de udleverede Sten-gun's med Husquarnaerne i OKT kvartal 1955.

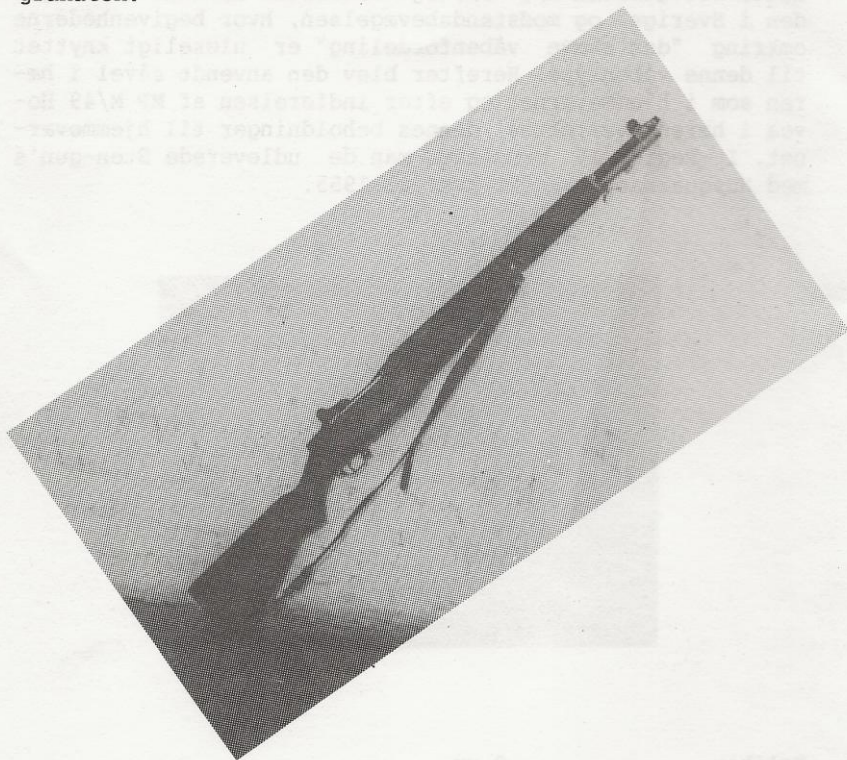
Kaliber:	9 mm
Længde:	77 cm
Vægt uden magasin:	3,97 kg
Skudhastighed:	800 skud/min. (praksis 100 skud/min.)
Effektiv skudafstand:	200 m
Magasin:	50 patroner

34.

GV M/50 - GARAND.

Garand-geværet, der er opfundet af J. C. Garand på arsenalet i Springfield og antaget af den amerikanske hær i 1936, er en gastrykslader med cylinderlås og fast magasin. Det blev indført i den danske hær i 1950 som dennes standardgevær - Gevær M/50.

Geværet tilgik hjemmeværnet i løbet af 1953, hvor det blev anvendt af finskytter og geværgrenaderer med energageværgranaten.

Kaliber:	7,62 mm
Længde:	111 cm
Vægt:	4,3 kg
Effektiv skudafstand:	4-600 m
Magasinkapacitet:	8 patroner

GEVÆR M/53 (17)

Gevær 53(17) er, som parentesen antyder, fra 1917, hvor det indførtes i den amerikanske hær i forbindelse med deltagelsen i 1. verdenskrig. Geværet har lås af Mausertypen og er konstrueret på grundlag af den britiske Enfield rif-fel nr.3 fra 1914.

I 1940 blev store mængder leveret til England, hvor de blev forsynet med røde bemalinger på forskæftet, for at markere anvendelsen af en rillepatron i modsætning til de gængse engelske kravepatroner. I Danmark blev geværet udelukkende anskaffet til hjemmeværnet, der fik det i 1953, og hvis hovedvåben det blev i mange år.

Indfasningen af geværet skabte lidt problemer med ammunitionen, idet kammeret ikke helt passede til den danske 7,62 mm skarp patron. Samtlige våben måtte reguleres, og for HJVR IV vedkommende blev dette udført ved Otterup GV-fabrik.

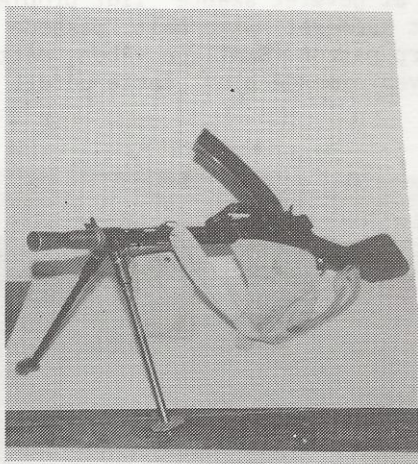

Kaliber:	7,62 mm
Længde:	118 cm
Vægt:	4,3 kg
Effektiv skudafstand:	4-600 m
Magasinkapacitet:	5 patroner

LET MASKINGEVÆR M/48.

LET MASKINGEVÆR M/48 ("Jomfru Madsen") afløste de engelske Bren-gun's, der havde været benyttet fra Hjemmeværnsforeningernes tid.

Dette dansk konstruerede og fremstillede maskingevær, der byggede på erfaringerne fra førkrigstidens rekylgeværer, var i de rette hænder et særdeles velskydende og træfsikkert våben, hvis største mangel var, at det blev ladet fra magasin og ikke fra bånd. Det gjorde stor fyldest i både hær og hjemmeværn, indtil det blev udskiftet med M/62.

Kaliber:	7,62 mm
Længde:	116 cm
Vægt uden magasin:	9,8 kg
Skudhastighed:	500-550 skud/min (i praksis 120)
Effektiv skudafstand:	500 m
Magasin:	30 patroner

MP M/49 - HOWEA

Denne maskinpistol, der er udviklet i Sverige, hvor den først antagne model blev betegnet "Hovea M.44", blev hjembragt af Den Danske Brigade i Sverige i et antal af 1 stk. (!), der blev overgivet til Hærens tekniske Korps til nærmere undersøgelse.

I 1948 opnåede H.t.K. fremstillingsret til våbnet, men først i 1950 kunne man foretage prøveskydninger med de første 750 dansk fremstillede MP M/49. I 1951 foretog man forsøg med løsskydningspiber og svensk løs ammunition, og i 1952 kunne man afslutte fremstillingen af det første parti dansk producerede maskinpistoler og satte samtidig en produktion på 15.000 i gang. Samme år indførtes en ændret magasintype, hvilket er forklaringen på, at der findes to lidt forskellige magasintyper til dette våben.

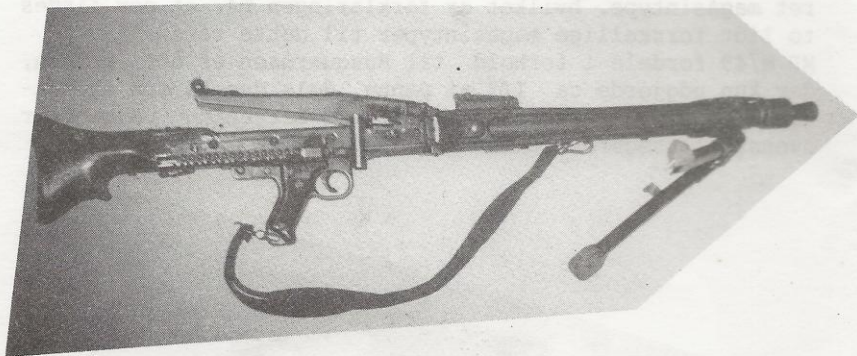
MP M/49 fordele i forhold til Husquarnaen er dels prisen, der kun udgjorde ca. 1/3 af denne, dels den lavere skudakdance og større præcision og lettere betjening - alt efter svenske forsøgsresultater fra 1944/45.

Kaliber:	9 mm
Længde:	808 mm
Vægt:	3,35 kg
Effektiv skudafstand:	200 m
Skudhastighed:	600 skud/min.
Magasin:	35 patroner

MASKINGEVÆR MG M/62

Maskingeværet MG M/62 (MG 62) er et vesttysk fremstillet båndfødet maskingevær, der stort set er en videreførelse af det tyske maskingevær M/42, der under 2. verdenskrig havde vist sig som et af de mest effektive og robuste gruppevåben, bl.a. på grund af sin høje skudhastighed. I Danmark blev det indført til brug i hele forsvaret som afløser for "Jomfru Madsen".

Kaliber:	7,62 mm (men kort NATO-patron i modsætning til GV M/50 og GV M/53)
Længde:	113 cm
Vægt:	11,6 kg
Effektiv skudafstand:	6-800 m
Skudhastighed:	1200 skud/min.
Patroner pr. bælte:	50

STÅLHJELM/STØVLER/REGNSLAG.

Her ses den amerikanske stålhjelm M-1 (fra 1941), der i Danmark fik betegnelsen M/48 efter indførelsesåret. Den tilgik Hjemmeværnsregion IV i 1952.

Endvidere feltregnslag M/48 (poncho), der ikke var forsynet med hætte eller taljesnører som M/56 samt højglanspolerede "snørestøvle M/51" med tilhørende webbing gamacher.

STÅLHJELM / STØVLER / REGNSLAG
HJEMMEVÆRNSREGION IV
Dette var slutningen på, hvad redaktionen mente kunne være med til at illustrere HJEMMEVÆRNSREGION IV opståen og første år, og vi håber, at dette skrift kan være med til at skabe interesse for hjemmeværnet historie på det lokale plan, og være med til at starte mange små samlinger ude i enheder m. fl., for sammen med os:

"at bevare fortiden for fremtiden".

DET HISTORISK SELSKAB I HJVR IV

FORMAND	E.C. Madsen Rasmus Rasks Alle 7, Bellinge 5250 Odense SV	TLF 65-962341
NÆST- FORMAND	Alfred Hestkjær Nygade 3 5500 Middelfart	TLF 64-414142
SEKRETÆR	Inge Jagd Sørensen Toften 19, Fraugde 5220 Odense SØ	TLF 65-972803
KASSERER	Jørgen Kjeldsen Svendborgvej 85 5750 Ringe	TLF 62-622372
BESTY- RELSES- MEDLEM	Frans Løvschall Lupinvej 4, Grønnemose 5560 Årup	TLF 64-431354
-'-	P. Meinert Mortensen Svendborgvej 3, Ollerup 5762 V. Skerninge	TLF 62-241384
-'-	Laurids S. Skovby Bygaden 42, Tullebølle 5953 Tranekær	TLF 62-501367
-'-	Jens Snitker Rugmarken 14, Strammelse 5700 Svendborg	TLF 62-541096
-'-	Ellen Iversholt Guldbergsvej 10 5000 Odense C	TLF 66-134956
SUPPLEANT	Kai E. Roum Svendsen Bakkevej 4, 5853 Ørbæk	TLF 65-331227
-'-	Kristoffer Dahlgaard Thorasvej 1, Søllinge 5750 Ringe	TLF 65-981188

HJEMMEVÆRNETS HISTORISKE SELSKABER

Hjemmeværnets Landshistoriske Selskab og de regionale historiske selskaber - er af Hjemmeværnet uafhængige selskaber/foreninger - oprettet på privat initiativ og drevet for private midler, som har til formål, at støtte Den Selvejende Institution Hjemmeværnsmuseet og andre lokale museumsmæssige hjemmeværnsaktiviteter.

Som medlemmer kan optages enkeltpersoner, foreninger, virksomheder, institutioner m.fl. med tilknytning til eller interesse for det frivillige forsvar.

De historiske selskabers virksomhed omfatter alle frivillige korps og værnsgrene med tilknytning til Hjemmeværnet.

De historiske selskaber afholder møder og stævner for deres medlemmer m.fl. - og tilstræber at udgive såvel årsskrift som historisk relevante publikationer.

Hjemmeværnets Landshistoriske Selskab fungerer som paraplyorganisation for de lokale historiske selskaber. Det tilstræbes, at alle lokale historiske selskaber, korps og værnsgrene er repræsenteret i Hjemmeværnets Landshistoriske Selskabs bestyrelse.

G 12